

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	35 lei
6 luni	18 "
3 luni	9 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20	6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub direcțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 1698

S U M A R**Câte-va cuvinte asupra persoanelor morale, de d-l D. N. Comșa;****JURISPRUDENȚA:****Inalta Curte de Casație și Justiție s. III: Ministerul de Finanțe cu Ana A. Dumitrescu personal și ca tutoare. O explicație, de d-l I. N. Cesărescu.****Câte-va cuvinte asupra persoanelor morale**

Cu privire la persoanele morale, vom încerca să dovedim următoarele propozițiuni:

I. O asociație sau fundație nu poate avea existență juridică în România, fără ca ea să fi fost creată printr'un act de suveranitate al Statului român.

II. Acest act de suveranitate trebuie să se manifesteze printr'o lege.

III. Trebuie ca persoanele morale străine, recunoscute ca atare în țara lor să fie recunoscute printr'o lege și în România nu numai pentru ca să își exerciteze scopul lor principal, dar chiar pentru ca să facă vre-un act juridic, să facă proces pentru a obține un legat, de exemplu.

I

Trebuie un act al puterii suverane a Statului, pentru ca nu numai o asociațiune să poată avea drepturi, dar chiar pentru ca o simplă persoană fizică, să fie capabilă de drepturi și datorii, adică să aibă personalitatea juridică. Nu trebuie confundată existența fizică a unui individ (persoană fizică) a unui grup social (corporații, colegiū) sau cea abstractă a unei idei de bine facere, de cultură, bazate pe un substrat material, pe o avere oare-care (fundațiile); cu existența juridică adică cu capacitatea de a avea drepturi și datorii.

Sunt persoane juridice cari n'au o existență fizică independentă, ca copilul conceput. Au fost persoane fizice asimilate cu lucrurile din punc-

tul de vedere al drepturilor și datoriilor, cum erau sclavii. Mai există și astăzi persoane care sunt lipsite de cea mai mare parte din drepturile civile, cum sunt femeile la Turci.

Chiar în țările civilizate, sunt persoane fizice—străini—lipsite de o parte din drepturile cari prin natura lor sunt civile. La noi prin art. 7 § 5 din Constituție s'a transformat în drept politic și s'a împiedicat străinii de a avea dreptul de natură pur civilă, acela de a dobândi imobile rurale. O asemenea restricție a existat în Anglia până la 1870. O mulțime de restricțiuni privitoare la drepturile civile ale străinilor, există în Rusia, Statele Unite și diferitele state ale Australiei.

În realitate, toate drepturile, chiar cele cari ni se par mai naturale sunt consacrate printr'un act al suveranității, al șefului Statului, când el întrunea în persoană lui toate puterile care constituiesc suveranitatea, sau al puterii legiuitoare, când ea s'a separat de cele-l'alte puteri cari constituiesc suveranitatea. Aceasta este originea dreptului de proprietate, de exemplu. E adevărat că instinctul de conservare împingea pe fie-care om ca să dorească să și aproprieze în mod exclusiv fructul muncii lui și tot ceea-ce îi era necesar pentru hrană, conservarea și dezvoltarea lui. Însă, omul nu a avut sentimentul firesc ca să respecte și fructul muncii altuia, și ori de câte-ori avea nevoie nu-l respecta. Se încingea lupta între indivizi și predomină cel mai tare. Societatea prin organele care o reprezintă, văzând că aceste lupte intestinale o slăbeau;

Având nevoie de a fi tare pentru a rezista luptei cu alte grupuri sociale;

Simțind necesitatea pentru progresul ei ca să aibă o producție cât mai mare;

Văzând că producția este cu atât mai mare cu cât omul economisește și muncește mai cu nădejde, și că ori-cine muncește mai cu nădejde, atunci când e sigur că fructul muncii lui îi va aparține numai lui și urmașilor care îi continuă personalitatea; pentru toate aceste motive:

A impus membrilor săi ca să respecte fie-care fructul muncii altuia, și așa s'a născut în mod firesc dreptul de proprietate care e consacrat printr'un act al Suveranului.

În general, societatea a consacrat anumite drepturi pentru indivizii care o compun. Aceste drepturi variază în timp și în spațiu. Societatea consacră indivizilor drepturile care sunt compatibile cu condițiile ei de conservare și de progres, și care variază ca și aceste condiții după starea de civilizație a unui popor și după condițiile lui geografice și economice.

Datoriile sociale care la început sunt impuse cu forța, indivizilor, prin obicinuință și ereditate, devin ca și instinctive. Așa că mai târziu ni se pare că datoriile sociale sunt în firea noastră. În afară de foarte rari indivizi antisociale, e în firea membrilor societății actuale ca să nu omoare, să nu fure și să respecte în genere drepturile altora.

Astăzi când ni se pare că suntem mai liberi, noi suntem sclavi condițiilor de existență și progres ale societății.

Însă ne-am făcut firea așa fel, în cât fără nici o constrângere ne supunem acestor condițiuni. Cine nu este destul de adaptat condițiilor sociale, e tratat ca delincent sau criminal și împiedicat de a trăi liber în sânul societății.

Ceea-ce s'a petrecut cu indivizii, s'a petrecut și cu grupurile sociale. Nici un grup social nu poate trăi înăuntrul altui grup social mai mare, fără ca el să se adapteze condițiilor de existență și progres al acestui din urmă grup. Precum individul care nu e adaptat condițiilor sociale e înlăturat prin pedeapsă din sânul societății, tot așa grupul social care n-ar fi adaptat, e dizolvat cu forța. Altmintrelea, indivizi și grupuri sociale fiind absolut liberi în tendințele lor, ar putea să dea naștere la anarhie, slăbind sau distrugând însuși grupul social din care fac parte.

Familia ca unitate politică cu scopuri proprii a dispărut ca atare înaintea unui grup social mai mare ca ginta, ginta înaintea cetății, cetatea înaintea Statului. Iar în Statul roman — care era un grup mai mare de cât un simplu stat, și pe care îl vom numi «Civilizațiune» fiindcă cuprindea mai multe state și naționalități, — toate statele ca unitate politică au trebuit să dispară înaintea «Statului» sau mai bine zis a «Civilizațiunii» romane. Așa a fost până la desagregarea acestui mare grup social, adică până la desmembrarea imperiului roman. Senioriile feudale ca grupuri politice, au dispărut înaintea statelor care s'au fondat în toată Europa, la începutul timpurilor moderne.

În rezumat: pentru ca un stat organizat să existe, trebuie ca atât indivizii cât și grupurile sociale care fac parte dintr'ansul, să fie adaptate condițiilor sale de existență. Până se întărește statul și până se face educația indivizilor, li se acordă drepturi și libertăți treptat, treptat. Iar grupurile sociale care, ca atare sunt foarte mari, nu sunt admise de cât dacă prezintă oare-care garanții de a nu periclita interesele statului. Statul ia măsuri de garanție chiar în ce privește existența lor de fapt. În ce privește însă existența lor juridică, adică capacitatea de a avea avere și deci putere, ea li se dă numai de stat, pentru ca să poată vedea dacă o astfel de existență nu ar fi păgubitoare intereselor lui.

În Franța atât de mult s'au temut de grupurile sociale care compromiteau unitatea statului, în cât în timpul revoluției franceze s'a prohibit chiar existența de fapt a oricărei societăți. Mai târziu, a dispărut din codul penal francez dispoziția care pedepsea pe indivizii care formați o asociație. La 1884 s'a dat personalitatea juridică, sindicatelor profesionale cu garanții în favoarea Statului. La 1901 s'a făcut legea de asociațiuni, pentru ca printr'o dispoziție generală, însă cu garanții pentru stat, societățile de fapt să aibă personalitatea juridică. Și astăzi este o luptă crâncenă pentru ca să se înlătore ultimele urme de stat în stat, pe care le forma Biserica catolică.

Prin urmare, pentru ca să nu se compromită chiar existența unui stat, nu pot exista societăți, persoane juridice, în lăuntru lui, de cât cu autorizația lui.

Apartine puterii suverane, care reprezintă statul, ca să aprecieze căror societăți li se poate acorda personalitatea juridică fără pericol. Acest sistem a existat și în dreptul roman, în dreptul vechi și modern în Occident, în dreptul vechi și modern la noi. Câte odată, puterea suverană acordă personalitatea juridică la anumite societăți printr'o dispoziție generală, pentru toate societățile care se vor conforma condițiilor impuse de ea. Așa s'a acordat la noi personalitatea juridică societăților comerciale, băncilor populare. Însă aceste societăți nu pot avea alte scopuri de cât cele ce le sunt determinate prin lege și care s'au socotit că nu sunt contrarii statului, ci în interesul lui. Pentru alte societăți cu scopuri speciale și deosebite, personalitatea juridică s'a acordat printr'o lege specială.

Dacă trebuie un act al suveranității statului pentru existența juridică a unei societăți române, un asemenea act trebuie a fortiori pentru existența unei societăți străine. N'are nici o impor-

tanță faptul că o societate străină a obținut personalitatea juridică aiurea, ea trebuie să o obție și la noi. În art. 11 din codul civil se spune, că străinii se bucură în deobște de aceleași drepturi civile ca și Românii, însă acest articol are în vedere persoanele fizice străine, iar nu societățile străine. În tot Codul civil se vorbește de drepturile civile ale persoanelor fizice române, iar nu ale societăților române, cari, ca să poată ajunge a se bucura de drepturile civile patrimoniale prevăzute în cod, au nevoie de o lege specială care să le acorde personalitatea juridică. Dacă această lege generală nu a avut în vedere drepturile civile ale societăților române, ea nu a putut avea în vedere nici pe acele ale societăților străine.

Legea străină când a dat personalitate civilă unor asociații, sau fundații, le-a dat în același timp și drepturile civile în țara care le-a acordat personalitatea, dar nu în România. În România nu se pot acorda drepturi civile decât în virtutea legii române. Or, dacă din legea generală-română — codul civil — nu rezultă pentru persoana morală străină nici un drept, dacă nici lege specială română pentru recunoașterea ei nu există, atunci e evident că ea nu are ființă juridică.

Rațiunea care împiedică existența juridică a unei societăți naționale fără un act de suveranitate a statului român, împiedică prin a fortiori existența juridică în România a unei societăți străine fără un asemenea act. Actul suveranului pentru recunoașterea persoanei morale, se cere pentru ca el să poată vedea și să ia garanții că o asemenea persoană morală n'ar lucra în contra intereselor statului. Dacă se cer asemenea măsuri pentru o societate națională, ele se impun și mai mult pentru o societate străină, al cărei scop poate să fie conform intereselor statului străin care i-a dat existența juridică și contrariu intereselor statului român. — Acest lucru se înțelege foarte ușor astăzi când statele sunt între ele în luptă pe teren economic, național și politic.

II

Actul de suveranitate prin care se recunoaște personalitatea juridică unor corporațiuni sau fundațiuni trebuie să fie o lege în România. În dreptul nostru, în general, actele de suveranitate publică se fac de puterea legiuitoare. Trebuiesc texte excepționale în Constituție, ca anumite acte să fie rezervate puterii executive sau judecătorești.

Prin crearea unei persoane morale se crează un nou subiect de drept, independent de persoanele fizice cari ar compune persoana morală (corporațiunii), sau independent chiar de o persoană fizică oare-care (fundațiuni). Crearea unui

noū subiect de drept atinge interesul public din mai multe puncte de vedere.

a) Trebuie să se cerceteze dacă opera căreia i se dă mijlocul de a exista, corespunde unei necesități sau unui progres social, dacă ea e de natură a contribui la binele general. Or, puterea publică nu poate să lase o asemenea apreciere particularilor.

b) Aparițiunea unei noi persoane civile, a cărei existență e perpetuă, capabilă de a avea un patrimoniu și de a dobândi cu titlul gratuit, nu poate fi indiferentă statului. Din punct de vedere economic, creșterea proprietății de mână-moartă care pune piedică circulației bunurilor în detrimentul prosperității naționale, trebuie să preocupe puterea publică. Fără text de lege nu se poate face o excepție la principiul de ordine publică al circulației bunurilor. Aparține legiuitorului să vadă dacă o asemenea excepție e în interesul general.

c) Din punct de vedere politic, constituirea unor societăți puternice, dispunând de averi mari și prin urmare și de mare influență, ar putea să stânjenească libera dezvoltare a Statului și să devie un pericol public.

d) Statul trebuie să aibă în vedere și interesele familiilor, pentru că testatorii, doritori de a le rămâne numele legat de o instituție perpetuă și solicitați de oameni abili, să nu despoae cu ușurință pe moștenitori în profitul unor asemenea opere.

În dreptul roman, cel puțin în epoca imperială, e cert că nici o asociație nu se putea forma fără voia autorității (Vezi Ducrocq, Cours de droit adm. T. VI pg. 19). În vechiul drept francez o societate nu se putea forma fără autorizarea puterii regale (Vezi Ibidem, edictele din 1629, 1659, 1666 și 1749). Regalitatea în Franța a intervenit tot-d'auna nu numai la nașterea persoanelor civile, dar chiar în exercițiul vieții lor civile pentru a le controla.

Aceiași teorie era admisă în dreptul intermediar francez (Vezi Ducrocq, op. cit. pag. 20 și 21).

După revoluția franceză, în Franța nu putea să se formeze o asociațiune fără voia guvernului (art. 291 cod penal). O asemenea autorizațiune însă scăpa pe asociați de penalitățile prevăzute de art. 292 cod penal, dar nu da societăților personalitatea civilă. Pentru ca ele să se bucure de capacitatea juridică și în special de dreptul de a primi liberalități, trebuia să fie ridicate la rangul de stabilimente de utilitate publică și să obție concesiunea personalității (Acelaș autor, pag. 22).

Jurisconșulții germani și în deosebi Savigny au scos din textele dreptului roman o teorie generală a personalității juridice. El consideră persona-

litatea juridică ca o ficțiune a legii, grație căreia o ființă abstractă distinctă de indivizii cari o compun, se bucură de drepturile recunoscute persoanelor fizice. Această capacitate trebuie să rezulte dintr'o concesiune a autorității suverane. Această teorie a fost primită de doctrina și jurisprudența franceză, fiind-că explica o mulțime de fapte, ca acela că în asociațiune există un patrimoniu diferit de acel al membrilor, că statul, comunele, stabilimentele publice posedă bunuri care nu sunt nici ale locuitorilor nici ale administratorilor însărcinați a-i reprezenta, ci sunt ale unei personalități civile. Această teorie corespundea aspirațiilor Statului și necesităților sociale, fiind-că recunoștea suveranului dreptul de a da el personalitatea civilă, ținând socoteala de interesul general și de interesele legitime ale particularilor. Această teorie permite puterilor publice să aleagă între asociațiuni pentru ca să le dea cu măsură avantajele capacității juridice.

Ea consacră și justifică supremația tradițională a Statului asupra persoanelor civile.

Necesitatea unei legi pentru recunoașterea persoanelor morale rezultă din principiile constituționale. Odată ce e admis că trebuie un act de suveranitate pentru existența unei persoane morale, nu mai încapе îndoială că acest act de suveranitate trebuie să fie al legiuitorului.

În adevăr, suveranitatea națională e una și indivizibilă și emană de la națiune. Ea se manifestează prin 3 puteri: legislativă, executivă și judiciară. Pe când atribuțiunile celor două din urmă puteri ale Statului sunt limitativ arătate în constituție, atribuțiunile puterii legislative nu sunt limitate. Din momentul ce nu intră în atribuțiunile puterii executive sau judecătorești de a crea persoane morale, acest act rămâne în atribuțiunile puterii legislative, care poate crea aceste persoane printr'o lege generală sau printr'o lege specială. Ea poate delega dreptul său puterii executive sau vreunei alte autorități. În Franța este dat acest drept Consiliului de Stat. Iar în Germania Statului federal în care asociația își are scaunul său consiliului federal, dacă asociația nu-și are scaunul într'unul din statele confederate. Aceasta pentru societățile cu scop economic (art. 22 și 23 cod. civil german. Cele l'alte obțin personalitatea civilă prin inscripția într'un registru special (art. 21 c. c. german).

Dreptul puterii legiuitoare de a crea persoane morale nu este expres arătat într'un text de lege. El rezultă însă implicit din o mulțime de texte. După art. 78 codul comercial societățile comerciale care îndeplinesc anumite formalități sunt considerate ca persoane juridice. Legea meseriilor din 1902 dă personalitate juridică cor-

porațiilor. De asemenea sunt o mulțime de legi speciale care recunosc personalitatea juridică: Clubului Militar, Atheneului, etc.

Dacă a trebuit o lege pentru ca să se recunoască anumitor societăți personalitatea juridică, rezultă implicit din aceasta că societățile în general nu pot avea personalitate juridică fără o lege. Aceasta rezultă destul de lămurit și din debaterile cari au avut loc cu ocazia votării art. 66 al procedurii civile din 1900.

Se susține, că conform tradiției noastre, este suficient pentru recunoașterea unor persoane morale un decret. Tradiția nu ne poate fi de folos în această chestiune. După Constituția din 1866 ne conducem de alte principii ca cele dinaintea Constituției. Am văzut, că pentru recunoașterea personalității morale trebuie un act al suveranului. Atunci când suveranitatea rezida numai în șeful statului care cumulă toate atribuțiile, e evident că un decret era suficient, Decretul însă nu mai poate fi suficient atunci când suveranitatea rezidă în națiune, care limitând atribuțiile puterii executive, nu i-a dat și pe aceia de a crea persoane morale.

După teoria ficțiunii, persoanele morale neexistând decât printr'o ficțiune a legii care nu poate avea efect decât până la frontierele statului care a făcut legea, o persoană morală străină nu poate exista și în România, numai în virtutea legii străine.

Iată ce zice Woeste în această privință: «Persoanele morale nu există decât în virtutea unei legi pozitive și aceasta nu poate să aibă efect decât înăuntrul frontierelor statului care a făcut-o. Pe de altă parte o ființă juridică nu e creată nici odată decât în vederea unui interes public. Or, legislatorul fiecărui stat e judecătorul acestui interes, și când un interes de acest fel e recunoscut într'o țară, el nu este decât pentru acea țară, iar nu pentru alte țări». (Documente Diplomatice, Afacerea Succesiunii Zappa, 1892 pg. 117).

Teoriei ficțiunii se opune teoria realității. Se susține că nu se poate zice că asociațiile și fundațiile sunt persoane fictive, ele având o existență reală, care la asociațiuni se manifestă prin membrii săi, persoanele fizice ce o compun; iar la fundațiuni prin ideea și scopul instituției, al cărui fundament, grație căruia se realizează această idee, e o avere oarecare, de care profită beneficiarii instituției.

Poate că cuvântul de persoană fictivă aplicat asociațiunilor și fundațiunilor ar fi impropriu. E bine înțeles, că dacă li se cere să fie persoane ca cele fizice; atunci ele nu pot fi considerate ca astfel de persoane decât printr'o ficțiune. Ele însă nu sunt ficțiuni, ci există realmente ca asociațiuni și fun-

dații, organisme sociale, cari au asemănări cu persoanele fizice din punctul de vedere al drepturilor patrimoniale și al obligațiilor contractuale, dar care în esența lor sunt deosebite. Unor asemenea realități li s'a zis uneori persoane morale sau juridice, atunci când prin voința legiuitorului ele se aseamănă cu persoanele fizice cu privire la drepturile și obligațiile lor. Li s'a zis alte ori persoane fictive. Nu li s'a dat această denumire fiind-că ele ca asociațiuni sau fundații n'ar exista realmente, ci numai pentru motivul că printr'o ficțiune a legiuitorului au fost asimilate cu persoanele fizice din punctul de vedere al drepturilor și obligațiilor. Fiind-că însă ideea de ficțiune deșteaptă pe aceia de neexistență, ceea-ce e inexact, ar fi mai bine să se înlătore denumirea de persoane fictive. De asemenea nu trebuie să se aplice denumirea de persoane juridice numai asociațiunilor și fundațiilor, fiind-că nu numai ele dar și persoanele fizice există din punct de vedere juridic tot în virtutea unui act al puterii publice, unei legi. Deosebirea e numai că astăzi, cel puțin în lumea civilizată, se dă calitatea de persoană juridică tuturilor persoanelor fizice prin legi generale cari sunt aproape aceleași în toate țările, pe câtă vreme asociațiilor și fundațiilor li se dă această calitate sau printr'o lege specială ca cea comercială, sau prin legi individuale făcute anume pentru o fundație sau asociație. Cuvântul de persoană morală ar fi mai potrivit pentru asociațiuni și fundațiuni în sensul că s'ar exprima ideea că o anumită asociație sau fundație existentă de fapt obține în virtutea unui act al puterii publice aceleași drepturi ca o persoană fizică. Și unele și altele sunt persoane juridice. Însă, prin cuvântul de persoană morală aplicat unei asociațiuni se vede că s'a dat personalitatea juridică adică drepturi și obligațiuni proprii unui tot, deosebite de drepturile persoanelor fizice care 'l compun, deși în definitiv tot aceste persoane fizice profită de drepturile acordate persoanelor morale. La fundațiile de opere de bine-facere sau de instrucție, unde se dă personalitatea juridică unei idei sau unui scop, tot niște persoane fizice profită de drepturile fundației.

Însă acele persoane fizice sunt nedeterminate și timporale, pe câtă vreme fundația e perpetuă.

Aci cuvântul de persoană morală e și mai propriu, fiind-că se dă personalitatea juridică unei idei. Fundamentul fundației e averea, administrația averii e făcută de persoane fizice, beneficiarii averii sunt tot persoane fizice, însă mandanta și stăpâna averii este fundația care n'are de cât o existență morală.

Nu importă însă dacă asociațiile și fundațiile

sunt persoane fictive sau reale, nici care nume e mai bine să li se dea, acela de persoane fictive, morale sau juridice. Ele ar putea păstra numele de asociații și fundații fără a fi designate măcar cu denumirea de persoane. Cea-ce importă în mod practic este dacă, pentru ca asociațiunile să poată avea drepturi și obligații independente de ale membrilor care le compun și un patrimoniu deosebit de al membrilor săi—trebuie o lege.

De asemenea ceea-ce importă este dacă trebuie o lege pentru ca, pentru realizarea unui anumit scop, să se poată administra o avere, considerându-se drepturile și obligațiile fundației independente și de ale administratorilor și de ale beneficiarilor ei. Să luăm pe rând diferitele teorii după care persoana civilă nu ar fi o persoană fictivă, ci o persoană naturală, o ființă reală și vom vedea că în toate aceste teorii pentru ca o asemenea persoană naturală sau ființă reală să poată fi capabilă de drepturi și datorii, e nevoie de o lege specială, dreptul comun aplicabil persoanelor fizice ne fiind suficient:

1) După unii, societățile ar constitui niște organisme biologice, asemenea corpului omenesc, ai căror membri asociați ar forma celulele și care ar fi capabile de a voi și de a lucra.

Noi am arătat deja că în diferitele state s'a acordat indivizilor drepturi, fiind-că grație educației și eredității, acești indivizi sunt adaptați mediului social. Puterea lor, grație drepturilor ce li se acordă, nu pune în pericol existența sau progresul societății. De altminteri sunt privați de drepturi indivizii anti-sociali, cari ne fiind adaptați mediului, ar fi periculoși societății. Drepturile indivizilor în genere sunt mărginite de interesul general sau de ordinea publică.

Statul însă n'a acordat în general asemenea drepturi organismelor sociale dinăuntrul lui, cari fiind mai puternice pot fi periculoase intereselor sale. El acordă drepturi prin lege fie-cărui organism când apare, după ce îi limitează activitatea și se convinge că puterea ce i s'ar da, acordându-i-se drepturi n'ar fi contrarie intereselor sale.

Hauriou (Revue générale de droit, 1898 pag. 1 și 119, Leçons sur le mouvement social, II-me Appendice 1898. Précis de Droit ad-tif, V-me édition 1903 pag. 85 și 88) susține că persoana civilă n'ar fi o realitate concretă, dar o realitate juridică sau socială. Dacă din punct de vedere juridic o persoană e o ființă dotată de voință, personalitatea trebuie să aparție nu numai indivizilor dar și colectivităților care au o voință corporativă și distinctă. Voința corporativă formată din fuziunea voințelor individuale se realizează prin voința organelor colectivității cari o reprezintă.

Această teorie se poate foarte bine aplica asociațiilor.

Însă, pentru a se permite într'un stat, ca anumite persoane fizice să lucreze și să adune avere în numele unei colectivități, adică să existe înăuntrul Statului o forță socială mult mai puternică ca cea individuală, trebuie ca Statul să vadă dacă asemenea forțe sociale care pot apărea în diferite timpuri și sub diferite forme sunt sau nu conforme interesului general. Pentru indivizi a văzut ce e conform interesului Statului și a legiferat. Se mai modifică și legea după evoluția indivizilor, acordându-li-se mai multe drepturi și libertăți, când ei sunt mai adaptați mediului social. Însă, pentru forțele sociale varii manifestate prin asociații și fundații și a căror varietate depinde de timp, spațiu și de o mulțime de circumstanțe trebuie la fie-care apariție a lor o lege specială. Chiar pentru forțele sociale a căror activitate s'a putut prevedea, s'a acordat drepturi în anumite limite printr'o lege generală ca aceea pentru societățile comerciale. Pentru cele-l'alte însă trebuie o lege specială.

Michoud (La notion de la personnalité morale, Revue de droit public 1899 T. I pag. 1 și 193) susține că pentru existența unei personalități juridice nu e necesar o ființă dotată de voință, ci trebuie numai un interes distinct cu organe care să-l reprezinte. Ființa juridică după dânsul e o abstracție a căreia existență e independentă de lege. Legea nu o crează nici nu-i dă drepturi, ci numai o recunoaște și-i ia apărarea.

Această teorie s'ar aplica foarte bine fundațiilor, unde e vorba de o abstracție, un scop, reprezentat prin anumite organe care-l realizează. De sigur că o asemenea abstracție — ideea de binefacere de exemplu — există ca atare independent de lege. Însă pentru ca să se permită unor persoane fizice să strângă avere în vederea unui scop și să facă acte juridice, dându-se personalitatea juridică unei asemenea abstracții, de sigur că trebuie să vie o lege care are a vedea în ce limite realizarea unei asemenea idei nu compromite interesele statului.

Michoud ignorează că toate drepturile, cari nu sunt de cât reguli pentru întărirea unui fel de activități individuale și mărginirea alteia, emană de la autoritatea publică. Atunci când apare un nou fel de activitate socială mai puternică, trebuie ca puterea publică să vadă dacă îi convine și în ce limite îi convine și prin urmare să o consacre în anumite limite. Această consacrare însă nu e alt ceva decât acordarea de anumite drepturi și impunerea unor anumite datorii, adică acordarea personalității juridice, ceea ce e tot una cu crearea ei ca persoană juridică.

Ihering (Esprit du droit Romain trad Meulnacre, Tom 4 § 65 pag. 216 și § 71 pag. 340), Van den Heuvel (Association sans but lucratif II-ème Ed. 1894 pag. 5—84, De Vareilles Sommières (Les personnes morales 1902) susțin că personalitatea juridică nu este de cât un fel de expresie pentru a arăta într'un cuvânt un grup de asociați. Într'o corporație asociații sunt membrii proprietari ai bunurilor care înstrăinează, dobândesc, contractează, primesc liberalități, iar persoana juridică nu e de cât forma în care ei își manifestă raporturile juridice cu lumea externă.

Iar în fundație avem pe destinatari, persoane nedeterminate în favoarea cărora fundația e făcută, iar personificarea fundației nu-i de cât o formă pentru ca patrimoniul fundației să se întrebuinteze în interesul acestor persoane.

Efectele personalității civile sunt după lege: 1) dreptul asociațiilor e mobilier chiar când societatea posedă imobile, 2) activul social e gajul creditorilor sociali, iar nu al creditorilor personali ai asociației, 3) în procese societatea e reprezentată prin giranții săi.

După acești autori, dacă dreptul asociațiilor e mobilier, de și societatea ar poseda imobile, e fiind-că legea a vrut să deroge la dreptul comun pentru a favoriza circulația acțiunilor în societățile comerciale, de exemplu. Dacă activul social e distinct de patrimoniul asociațiilor, e fiind că legea interpretând voința asociațiilor și a creditorilor a permis să se introducă în societăți ca și la succesiuni o separare de patrimonii. Dacă într'o asemenea societate nu e nevoie ca fie-care asociat să dea procură pentru a fi reprezentat în justiție, e fiind-că s'a găsit mai practic ca societățile să aibă un girant. După ei, personalitatea este reuniunea câtor-va privilegii și derogări de la unele principii uzuale și generale ale dreptului pozitiv actual.

Într'o fundație, după Vareilles Sommière subiectul dreptului, adevărații proprietari, creditorii, debitorii, legatarii și donatarii sunt beneficiarii cari trăesc și cari sunt ținuți de a trece proprietatea după moartea lor celor care vor îndeplini condițiile de a beneficia de fundație. Când se fundează un spital pentru săraci, e o donație făcută locuitorilor comunei pentru ca să uzeze când vor fi bolnavi și săraci. Această donație este făcută bine înțeles și bolnavilor săraci cari nu sunt încă născuți.

Toate aceste explicațiuni se reduc la următorul adevăr. Într'o asociație cei care profită sau păgubesc de operațiile societății sunt membrii ei. Într'o fundație cei care profită din realizarea scopurilor fundației sunt beneficiarii ei actuali sau eventuali.

Însă trebuie o lege specială care derogă de la dreptul comun, pentru ca reprezentanții societății să poată fi mandatarii tuturilor asociațiilor fără procuri din partea lor, ca să poată reprezenta pe o minoritate din ei în mod forțat căci nu i-au ales în adunare generală, ca mandatul reprezentanților să nu se poată revoca individual de asociați. De asemenea, pentru ca într-o fundație reprezentanții fundațiunii să poată fi mandatarii unei persoane nedeterminate, a unor oameni cari nici ei nu știu dacă vor deveni bolnavi și săraci, — trebuie să fie tot o lege specială.

Mai mult, 'e contrariu ordinei publice ca să administreză o avere și să reprezintă prin urmare pe niște beneficiari viitori cari nu sunt încă născuți, ca să se păstreze o avere de beneficiari actuali spre a se transmite beneficiarilor viitori, ca să fie subiecte de drepturi niște persoane nedeterminate sau cari nu există încă.

Pentru ca să ajungem la asemenea rezultate trebuie o lege.

E un principiu de ordine publică, ca bunurile chiar indivize ale persoanelor să fie gajul creditorilor lor personali. Pentru ca să existe o separațiune de patrimonii între averea lor personală și cea pusă într-o societate, trebuie o lege ca pentru orice privilegiu. De asemenea trebuie un text excepțional de lege ca să se considere o avere imobiliară ca mobilă.

Bunurile asociațiilor și corporațiilor sunt bunuri de mână moartă. Existența unor asemenea bunuri este contrară principiului de ordine publică al circulațiunii bunurilor. Prin urmare, ca să existe chiar fundamentul acestor persoane juridice — averea — este nevoie de o excepție la un principiu de ordine publică și deci de un text excepțional de lege.

În rezumat: Pentru ca să existe asociațiuni și fundațiuni în condițiunile în care se prezintă din punctul de vedere juridic aceste persoane morale, trebuie să se consacre de legiuitor mai multe privilegii și excepțiuni la dreptul comun și la principiile de ordine publică. Dreptul comun și principiile de ordine publică sunt acelea pe care un Stat le consideră ca necesare existenței și progresului său. Statul poate face și excepțiuni la asemenea reguli, dar atunci el are a vedea dacă asemenea excepțiuni n'ar fi vătămătoare interesului său. Nu aparține particularilor ca să le facă în virtutea principiului libertății convențiunilor, care e limitat tocmai de interesele generale ale Statului. Prin urmare, nu ne importă dacă asociațiile și fundațiile sunt niște persoane juridice, ficțiuni create prin lege. Ceea-ce ne importă este că nuse pot acorda drepturi asociațiilor și fundațiilor în condițiile necesare fun-

ctionării și îndeplinirii scopului lor special, fără ca să intervie legiuitorul. Or, a interveni ca să acorzi drepturi asociațiilor și fundațiilor este tot una cu a le crea capacitate juridică, adică a le da personalitatea juridică.

Dacă funcționarea asociațiilor și fundațiilor lor nu se poate face fără excepții la ordinea publică a unui Stat, e evident că asociațiile și fundațiile recunoscute ca persoane juridice dintr'un stat străin nu pot avea ființă și funcționa în statul român. Un stat a recunoscut excepții la ordinea publică pentru anumite opere, cari nu'i vatămă interesele lui. Însă, asemenea excepțiuni pot fi contrarii intereselor altui stat. Se face de exemplu o excepție la ordinea publică în Germania și se recunoaște din contra de utilitate publică o fundațiune, al cărei scop ar fi răspândirea culturii germane și al sentimentului național german în Alsacia și Lorena. O asemenea societate nici nu ar putea funcționa în Franța, nici nu ar putea primi legate, adică mijloace spre îndeplinirea scopului ei, contrariu ordinei publice în această din urmă țară.

Dumitru N. Comșa

Doctor în drept de la Paris
Profesor la Școala superioară de științe de Stat
Advocat și Director la Banca Națională

(Va urma)

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 7 Noembrie 1906

Președenția D-lui R. N. OPREANU, Consilier

Ministerul de finanțe cu Ana A. Dumitrescu personal
și ca tutoare

Pensie.—Legea din 1902.—Timpul servit înainte de etatea de 21 de ani.—Dacă acel timp intră în calculul pensiei.—Deosebire de legea pensiilor din 1890.—Dreptul de a beneficia de dispozițiile legii vechi.—Condițiuni.—20 de ani de serviciu și etate de 60 ani.—Pensia urmașilor se calculează după pensia autorului.— Art. 6, 25 al. 2, 58 și 58 leg. pensiilor din 1902.

După dispozițiunile art. 58 din legea pensiilor din 1902, toate înscrierile noi se vor face conform dispozițiunilor legii noi.

Singura excepțiune la această regulă este cea prevăzută de art. 57, care prescrie că funcționarii cari la promulgarea legii din 1902 vor avea mai mult de 20 ani de serviciu vor putea, când vor ajunge etatea de 60 ani, să-și reguleze drepturile la pensie conform cu legile anterioare.

După art. 6 din legea pensiilor, pensia urmașilor se regulează și se calculează după pensia autorului lor.

Față cu dispozițiunile art. 25 al. 2 din legea pensiilor din 1902, nu se ține în seamă la cal-

culul pensiei timpul servit înainte de etatea de 21 de ani.

Decizia No. 182/906.—Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finanțe, deciziunea Curței de apel din Craiova cu No. 164/904, dată dată în proces cu Ana A. Dumitrescu.

Curtea,

Ascultând pe d-l adv. Zeuceanu în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l adv. Ilescu în combateri.

Asupra motivului de casare invocat de recurent în următoarea cuprindere:

«Violarea art. 57 combinat cu art. 6, 58 și 59 din legea de pensiuni din 1902.

«Art. 58 și 59 prevede că toate înscrierile și transmisiunile de pensiuni se vor face conform legii din 1902

«Art. 57 acordă funcționarilor cari au 20 ani de serviciu sub legea veche când vor ajunge la etatea cerută de legea actuala dreptul de a beneficia de legile anterioare.

«Art. 6 însă dispune ca pensia urmașilor să se calculeze după pensia autorului; prin urmare dacă autorul nu poate beneficia de dispozițiunile art. 57 pentru că a încetat din viață înainte de a împlini etatea cerută de legea actuală, nici urmașii săi nu pot beneficia de această dispozițiune, mai ales că nici textul nu le recunoaște acest drept».

Având în vedere că din deciziunea atacată prin recursul de față rezultă următoarele:

Că Ana A. Dumitrescu, intimată în recurs, în urma încetării din viață a soțului său, Atanasie Dumitrescu care a avut loc la 25 Martie 1903, a cerut, atât personal cât și în calitate de tutrice a minorilor săi copii, recunoașterea dreptului la pensie pentru anii servii de defunctul său soț;

Că comisiunea pentru regularea drepturilor la pensie acordă numitei și orfanilor, dreptul la o pensie de 182 lei pe lună numai pentru un termen de 20 de ani argumentând că atunci când defunctul Atanasie Dumitrescu a intrat în funcțiune era minor și nu se poate lua în considerație și timpul servit înainte de etatea de 21 ani față de dispozițiunile art. 25 al. 2 din legea de pensiuni de la 1902; și că excepțiunea prevăzută de art. 57 din aceeași lege, invocată de numita nu poate fi aplicabilă în speță, de oare ce Atanasie Dumitrescu nu avea vârsta de 60 de ani cerută de acest text de lege în momentul încetării sale din viață pentru a putea beneficia de dispozițiunile legii de pensiuni din 1890 care nu exclude anii minorității din calculul anilor de pensie;

Având în vedere că intimată în recurs, făcând apel, Curtea din Craiova admite apelul și acordă numitei o pensie de 288 lei pe lună pentru un serviciu de 25 ani a defunctului său soț;

Considerând că după dispozițiunile art. 58 din legea pensiunilor din 1902, toate înscrierile noi se vor face conform dispozițiunilor legii noi;

Considerând că singura excepțiune la această regulă este cea prevăzută de art. 57 care prescrie că funcționarii cari la promulgarea legii din 1902 vor avea mai mult de 20 ani de serviciu vor putea, când vor ajunge etatea de 60 ani, să-și reguleze drepturile la pensie conform cu legile anterioare;

Considerând de asemenea că după dispozițiunile art. 6 din legea pensiunilor, pensia urmașilor se regulează și se calculează după pensia autorului lor;

Considerând că ast-fel fiind și întru cât, în speță defunctul Atanasie Dumitrescu nu putea beneficia de dispozițiunile art. 57 din legea pensiunilor, pentru că, atunci când a decedat, nu avea vârsta de 60 ani, nici moștenitorii săi nu pot beneficia de aceste dispozițiuni

întru cât prin nici un text de lege nu li se recunoaște un asemenea drept;

Că așa fiind, când Curtea de Apel a recunoscut soției și minorilor rămași pe urma def. At. Dumitrescu un asemenea drept, a nesocotit dispozițiunile suscitatorilor texte de lege și în consecință motivul invocat de recurent găsindu-se întemeiat urmează a se admite ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, casează etc.

O EXPLICATIE

În tot-d'a-una am criticat când am văzut că în ziarele menite a face pură știință, dintr'o împrejurare sau alta, sau strecurat personalități. Avem în țară destule ziare, care dacă sunt sê-race în ceva mai folositor, apoi sunt foarte bogate în trivialități și personalități.

Credeam că revistele judiciare, vor fi la adăpostul unui asemenea mod de a se produce cine-va.

Nimic nu poate fi mai obiectiv ca un articol de drept. Cu toate acestea, une-orî am văzut cu regret că s'au strecurat articole unde departe de a face știință de drept se desfășurau patimi, se adresau insulte și se atingeau persoane.

Curierul Judiciar, n'a fost scutit de asemenea neplăceri și în tot-d'a-una s'a văzut că acele scrieri se strecurase prin surprindere, sau că autorul era un membru din comitet care singur ia răspunderea articolului său, pentru-că scrierile membrilor redactori, nu sunt censurate nici controlate.

S'a întâmplat une-orî ca unii membri din comitet să abuzeze de acest drept de a scrie necontrolați și atunci, în tot-d'a-una, am avut de regretat jicnirile la cari au dat loc. Am avut grije însă a atrage atenția la timp a cititorilor că Comitetul nu ia răspunderea unor asemenea articole și autorul lor răspunde de ele.

În ziarul de la 11 Ianuarie cor., în lipsa mea din țară, sub pseudonimul de Centon s'a tipărit un articol al d-lui C. N. Toneanu avocat, membru din comitet, care de sigur pornește din foarte bune intențiuni, dar care nu intră în vederile Comitetului și nici în cadrul articolelor ziarului nostru.

Aceasta spre știință.

I. N. Cesărescu

Bugăm stărnitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat poștal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, sau să plătească la prezentare numai în mina incasatorilor, I. Riveanu, pentru provincie, și I. St. Tudoroiu, pentru Capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu marea, investite cu ștampila Curierului Judiciar.